

Lokale Financiën 2018

Persconferentie

26-06-2018

Geert Gielens – Anne-Leen Erauw – Arnaud Dessoy

IMPACT VAN DE MACRO-ECONOMISCHE CONTEXT EN REGERINGSMAATREGELEN OP DE LOKALE FINANCIËN?

Macro-economische context

- Historisch lage rentevoet
- Gematigde inflatie
- Matige groei
- Werkloosheidscijfers
- Strikt budgettair kader

Regeringsmaatregelen

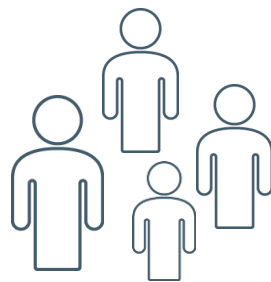
- Hervorming van de pensioenen in de lokale sector (wet 2011)
- Oprichting hulpverleningszones (hervorming gemeentelijke brandweer)
- Taxshift & indexsprong
- Hervorming werkloosheidsuitkeringen
- Vluchtelingenbeleid
-

IMPACT VAN DE MACRO-ECONOMISCHE CONTEXT EN REGERINGSMAATREGELEN OP DE LOKALE FINANCIËN?

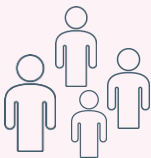
Budgettaire impact tijdens de legislatuur 2013-2018?

- Uitgaven onder druk?
 - Blijven de personeelsuitgaven onder controle ? Wegen de pensioenlasten op het gemeentebudget?
 - Vergde de sociaaleconomische context meer inspanningen van de gemeenten en de OCMW's?
 - Hebben de gemeenten meer inspanningen geleverd voor veiligheid?
- Verhoogden de gemeenten de belastingen?
- Hebben de gemeenten door de historisch lage rentevoeten meer investeringen kunnen aangaan?
- Hoe zit het met het budgettaire evenwicht en de schuldbeheersing?
- Wat zijn de grote financiële uitdagingen voor de volgende lokale bestuursperiode (2019-2024)?

BLIJVEN DE PERSONEELSUITGAVEN ONDER
CONTROLE?

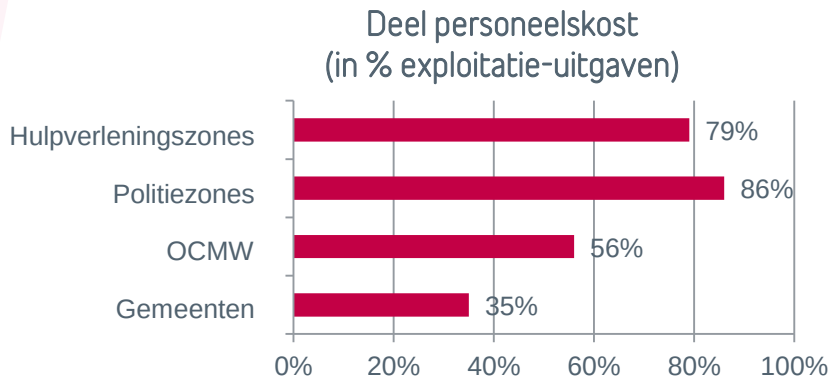

BLIJVEN DE PERSONEELSUITGAVEN ONDER CONTROLE?

IMPACT VAN DE PENSIOENHERVORMING VOOR HET VASTBENOEMD PERSONEEL?

Kerncijfers

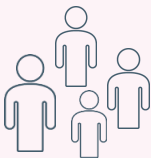
- Personeelskost: 6,5 miljard EUR (budget 2018)
 - Of +/- 35% exploitatie-uitgaven van de gemeenten
 - Als we rekening houden met de toelage aan OCMW/Politie/Hulpverleningszone, heeft meer dan 60% van de exploitatie-uitgaven van de gemeenten een link naar personeel
- Personeelsaantal : 220 458 VTE (waarvan 101 903 in de gemeenten)

Voornaamste elementen in de evolutie (2013-2018)

- Evolutie personeelsaantal (VTE)
- Verhouding vastbenoemden/contractanten
- Evolutie van de inflatie (spilindex +2% en indexsprong in 2015)
- Pensioenhervorming (hogere basisbijdrage & responsabiliseringsbijdrage)
- Baremieke evolutie

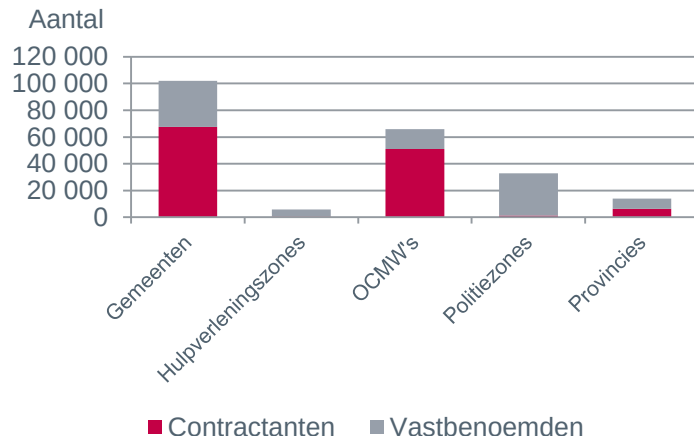
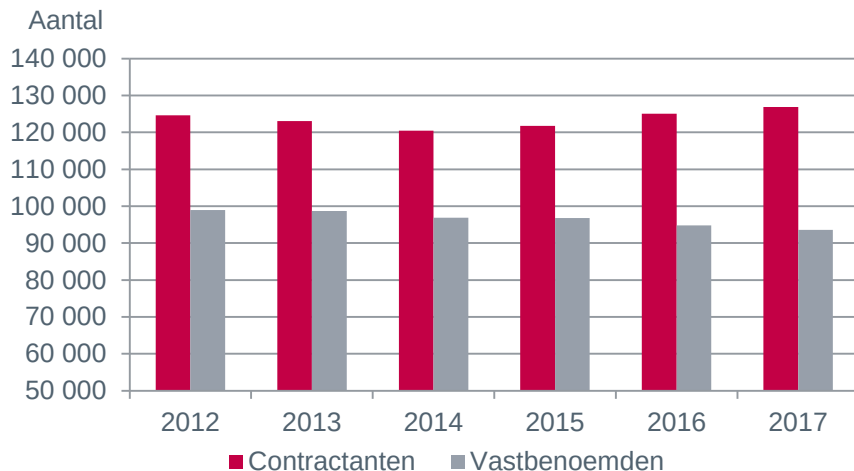

BLIJVEN DE PERSONEELSUITGAVEN ONDER CONTROLE ? IMPACT VAN DE PENSIOENHERVORMING VH VASTBENOEMD PERSONEEL ?

Evolutie personeelsaantal (VTE) - Sector

- Lichte afname van VTE sinds 2012
 - -143 VTE (-0,1%) *
 - Verschilt volgens type bestuur
- 58% contractanten / 42% vastbenoemden

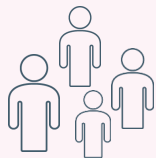
Verdere afbouw van aantal vastbenoemden en
meer contractuele aanwervingen

Quid financiering van de pensioenen?

→ Dynamiek vd evolutie verschilt per regio

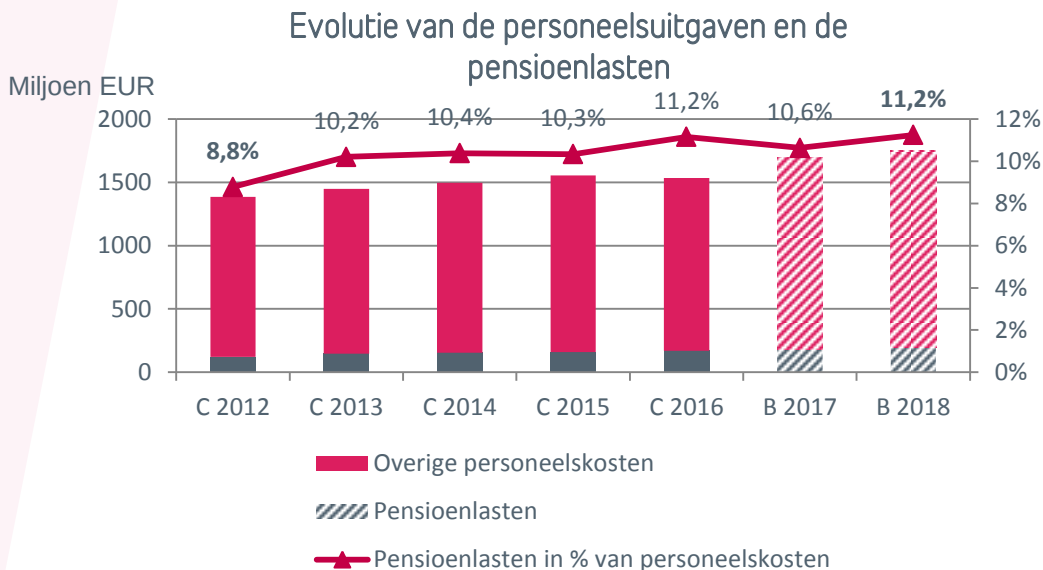

BEHEERSING PERSONEELSUITGAVEN?

Waalse gemeenten

	Evolutie aantal VTE (2012-2017)	
Gemeenten	-1758	-4,8%
Hulpverleningszones(HVZ)	2367	-
Gemeenten+ HVZ	609	1,7%
Contractanten	460	1,8%
Vastbenoemden	149	1,3%

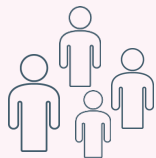
De pensioenlasten voor vastbenoemd personeel wegen op de personeelsuitgaven

Rekeningen 2012-2016:

- Pensioenen: + 8,9% / jaar
- Andere uitgaven: +1,9% / jaar

Aandeel van de pensioenlasten van 8,8% tot 11,2%

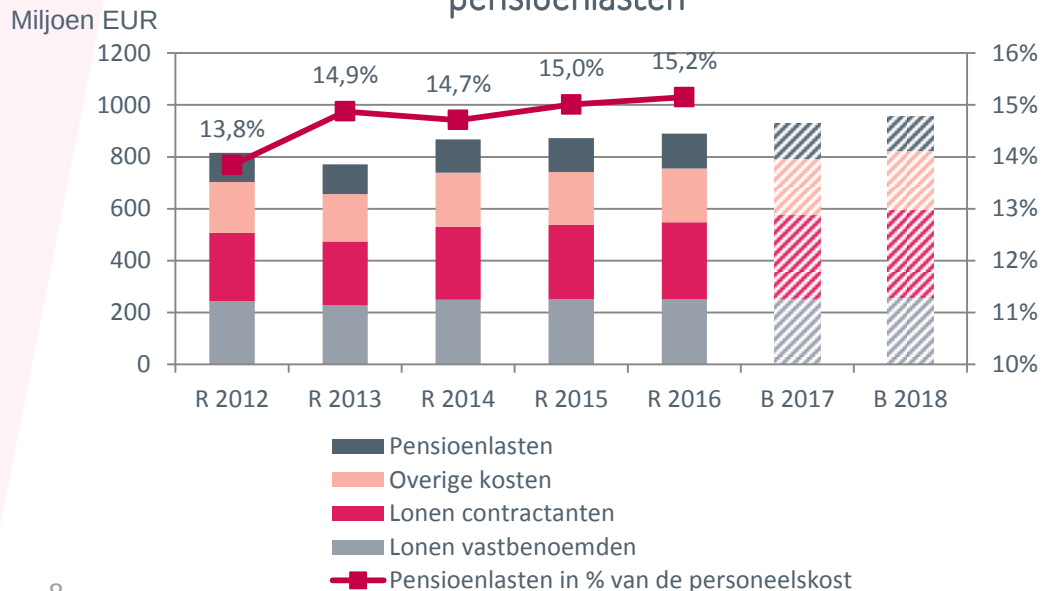

BEHEERSING PERSONEELSUITGAVEN?

Brusselse gemeenten

Evolutie van de personeelskosten en de pensioenlasten

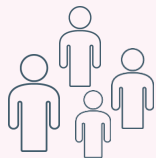
	Evolutie aantal VTE (2012-2017)	
Gemeenten	623	4,1%
Contractanten	651	7,0%
Vastbenoemden	-28	-0,5%

Rekeningen 2012-2016:

- Pensioenen: + 4,5%/jaar
- Lonen vastbenoemden: +0,8%/jaar
- Lonen contractanten: +2,8%/jaar

Aandeel van de pensioenlasten van 13,8% tot 15,2%

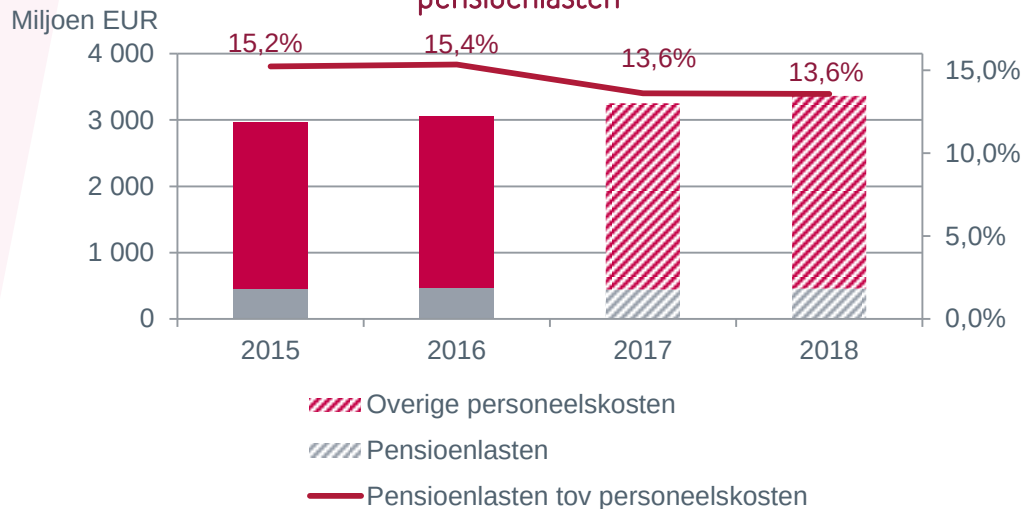

BEHEERSING PERSONEELSUITGAVEN?

Vlaamse gemeenten

Evolutie van de personeelsuitgaven en de pensioenlasten

	Evolutie aantal VTE (2012-2017)	
Gemeenten	-5426	-9,6%
Hulpverleningszones (HVZ)	3475	-
Gemeenten + HVZ	-1951	-3,4%
Contractanten	863	2,7%
Vastbenoemden	-2814	-11,3%

Bron: RSZ

De pensioenlasten voor vastbenoemd personeel wegen op de personeelsuitgaven

Rekeningen 2012-2016 :

- Pensioenlasten : + 6 % / jaar
- Overige uitg. : +2,7 %/ jaar

Aandeel van de pensioenlasten is al groter dan 15%

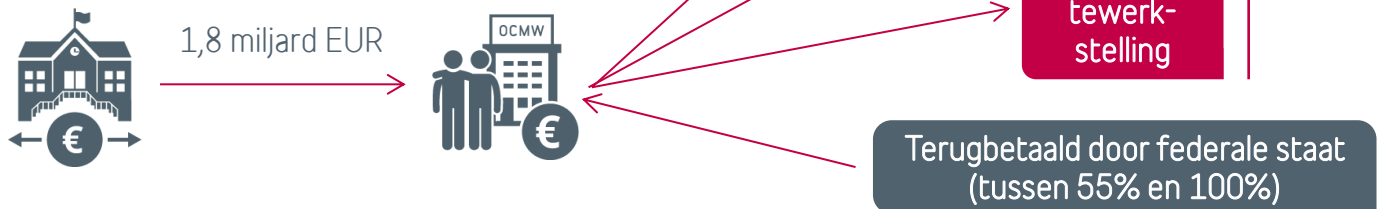

VERGDE DE SOCIAALECONOMISCHE
CONTEXT MEER INSPANNINGEN VAN DE
GEMEENTEN EN DE OCMW'S?

VERGDE DE SOCIAALECONOMISCHE CONTEXT MEER INSPANNINGEN VAN DE GEMEENTEN EN DE OCMW'S?

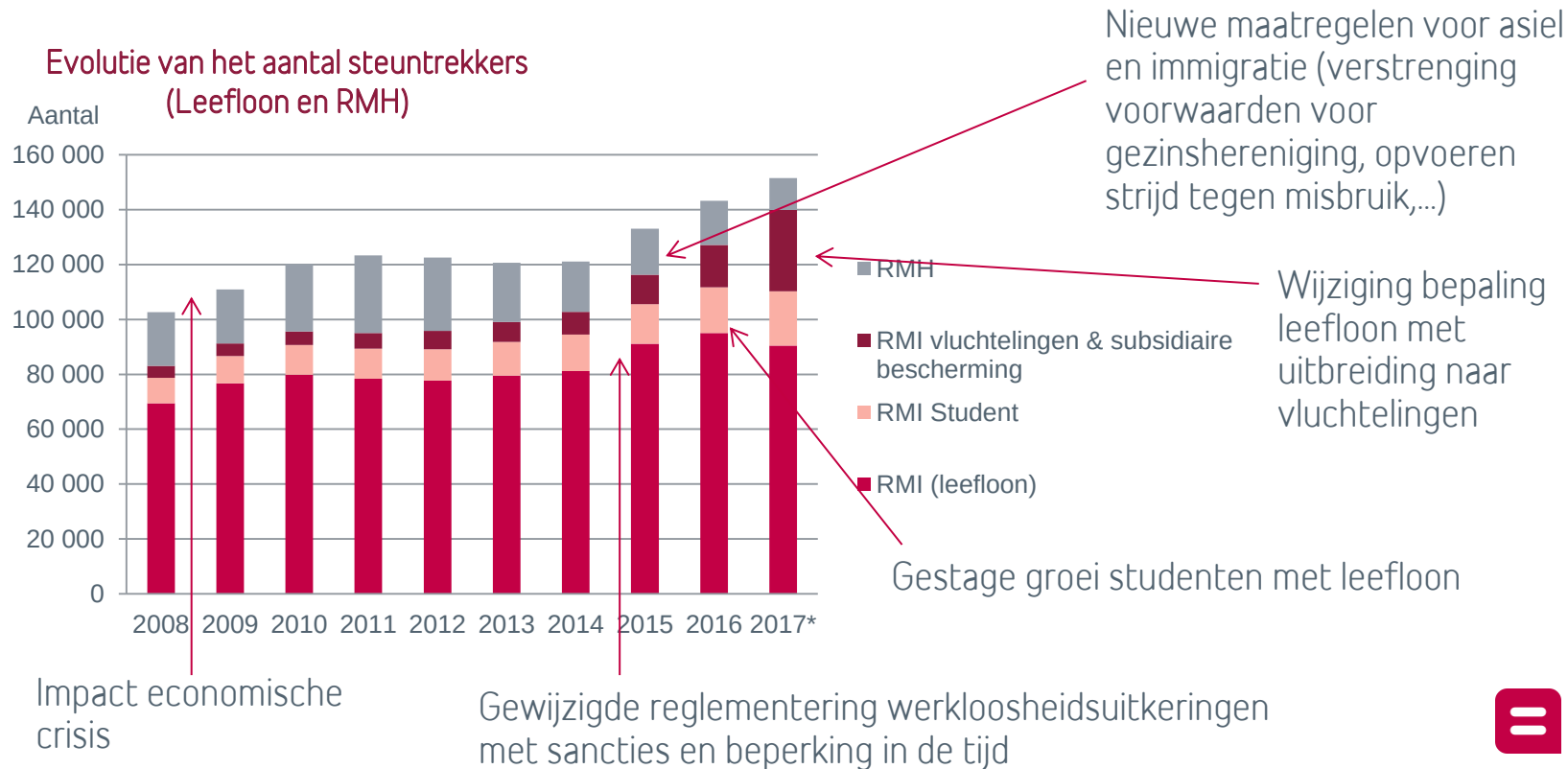
De belangrijkste cijfers:

- Gemeentetoeelagen: 1,8 miljard EUR of +/- 11 % van de exploitatie-uitgaven
- Personeel OCMW - 66 000 VTE (groei t.o.v. 2012)
- Aantal steuntrekkers: > 150 000

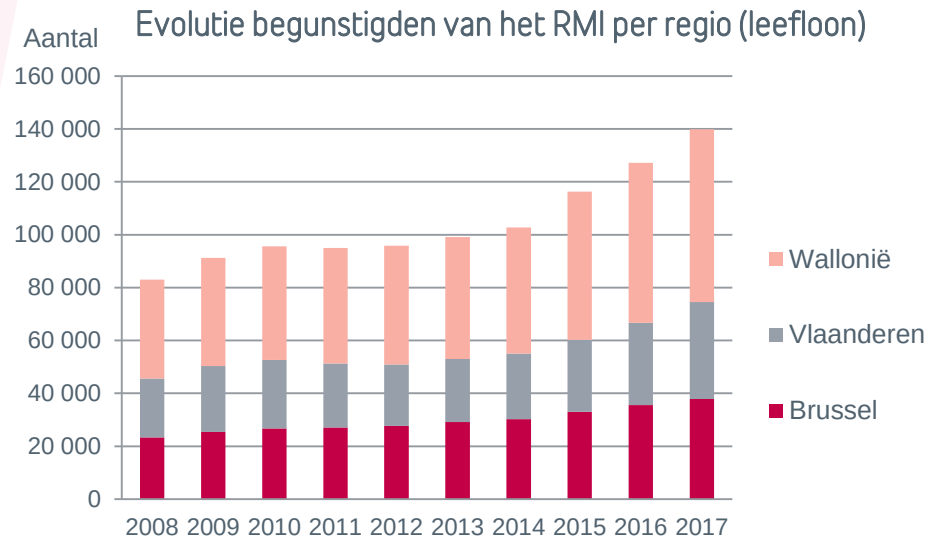

VERGDE DE SOCIAALECONOMISCHE CONTEXT MEER INSPANNINGEN VAN DE GEMEENTEN EN DE OCMW'S?

VERGDE DE SOCIAALECONOMISCHE CONTEXT MEER INSPANNINGEN VAN DE GEMEENTEN EN DE OCMW'S?

	Per 1000 inwoners	Evolutie 2012-2017	Evolutie 2017
Vlaanderen	5,6	57,1%	17,8%
Wallonië	18,1	45,9%	8,1%
Brussel	31,8	36,8%	6,5%

VERGDE DE SOCIAALECONOMISCHE CONTEXT MEER INSPANNINGEN VAN DE GEMEENTEN EN DE OCMW'S?

Gemeentetoeelage aan de OCMW's

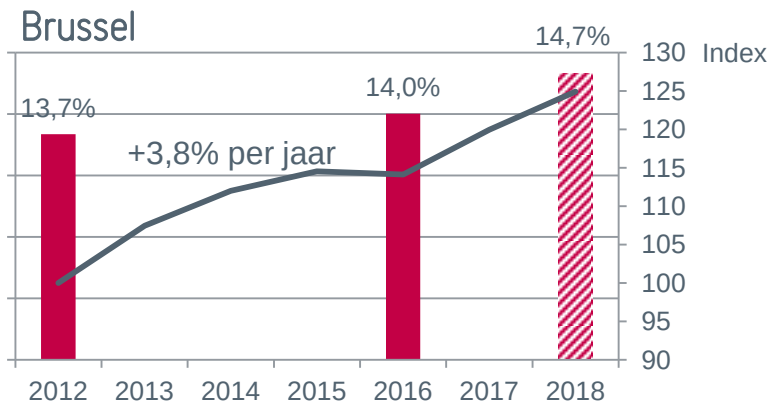
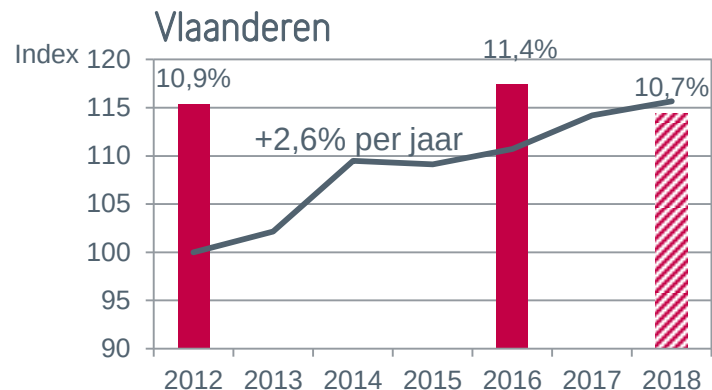
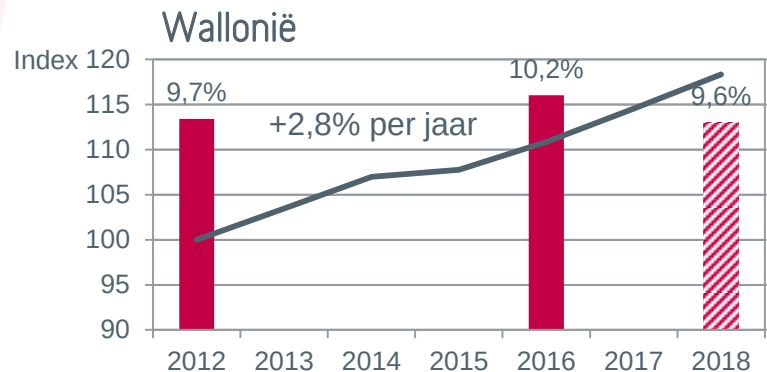
	2018 In EUR / inw.	2018 In % exploitatie-uitgaven	Δ 2017-2018
Vlaanderen	146,6	10,7%	+1,3%
Wallonië	137,6	9,6%	+3,3%
Brussel	285,3	14,7%	+4,2%
Grote steden (4)*	249,0	10,2%	+3,4%

- Gemeentelijke toelage als tussenkomst verschilt van gemeente tot gemeente (hoger naarmate meer verstedelijking)
- Sterkere groei dan de gemiddelde uitgavengroei (vooral in Brussel en in de grote steden)

VERGDE DE SOCIAALECONOMISCHE CONTEXT MEER INSPANNINGEN VAN DE GEMEENTEN EN DE OCMW'S?

Evolutie gemeentetoeelage aan het OCMW (2012-2018)

■ In % exploitatie-uitgaven

— Index 100 = 2012

HEBBEN DE GEMEENTEN MEER INSPANNINGEN GELEVERD VOOR VEILIGHEID?

Kerncijfers:

- Gemeentetoeelagen : 2,4 miljard EUR, of 15 % van de exploitatie-uitgaven
- 32 900 politieagenten en 5 580 brandweerlieden

Context

Gemeentediensten → meergemeentenzones (Politiezones en Hulpverleningszones)

- Federaal reglementair kader
- Federale en (overwegend) gemeentelijke financiering via gemeentetoeelage
- Hoge verwachtingen van de bevolking tov de veiligheidsdiensten
 - Modernisering
 - Versterking personeelsaantal/interventiecapaciteit

POLITIEZONES

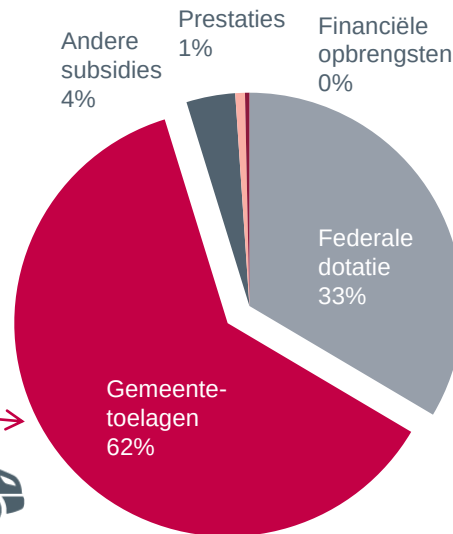
POLITIEZONES

Kerncijfers:

- 188 politiezones (na 7 fusies in Vlaanderen)
- Politiezones: 3 miljard EUR totale uitgaven (85% personeel)
- Gemeenten: passen het exploitatietekort van de politiezones bij 1,85 miljard EUR

1.850 miljoen EUR

POLITIEZONES

Gemeentetoelage aan de politiezones?

	2018 In EUR / inw.	2018 In % exploitatie- uitgaven	Δ 2017-2018
Vlaanderen	152,9	11,2%	+1,3%
Wallonië	135,2	9,5%	+0,3%
Brussel	306,2	15,7%	+1,4%
Grote steden (4)*	331,9	13,6%	0,7%

- Gemeentetoelage verschilt naargelang type gemeenten (hoger in stedelijke centra)
- Zwakke evolutie verwacht in budget 2018 in tegenstelling tot groei van vorige jaren (cf infra)

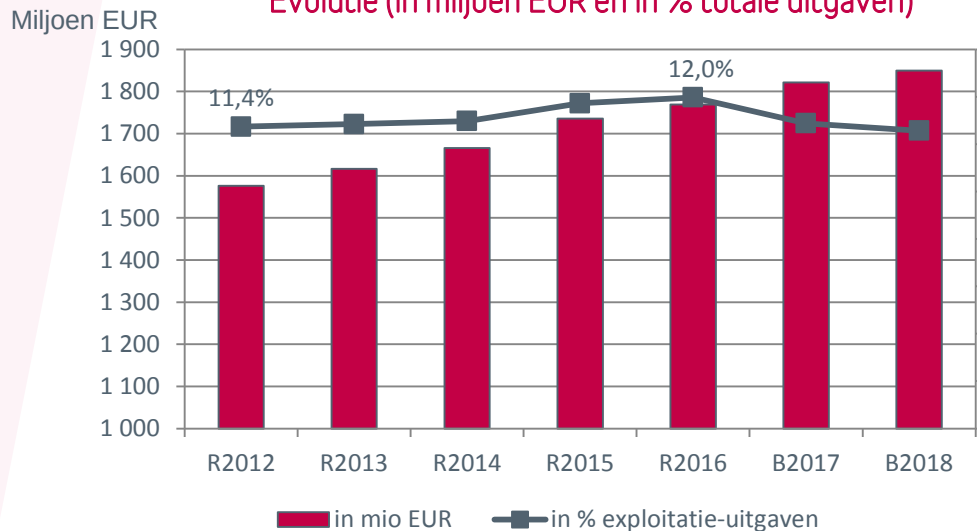

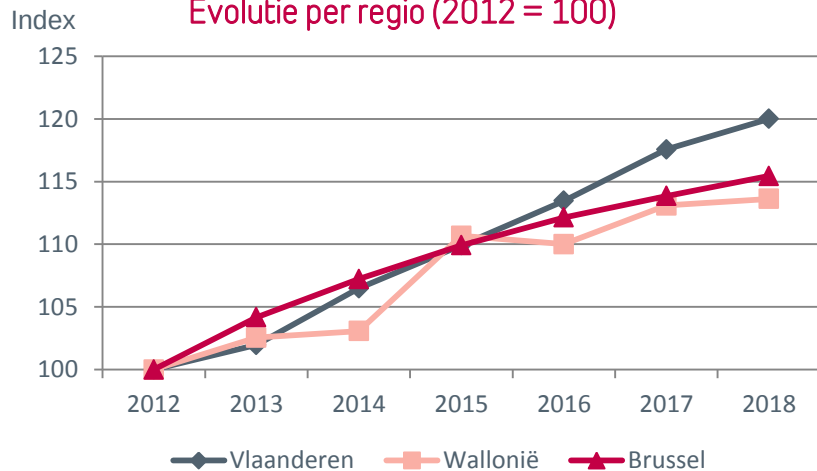
POLITIEZONES

Evolutie gemeentetoeelagen aan de politiezones (2012-2018)

Evolutie (in miljoen EUR en in % totale uitgaven)

Evolutie per regio (2012 = 100)

HERVORMING BRANDWEERZONES

HERVORMING BRANDWEERZONES: VAN 250 BRANDWEERDIENSTEN NAAR 34 HULPVERLENINGSZONES

- De hulpverleningszone = nieuwe lokale autonome entiteit (eigen boekhouding)
Operationeel vanaf 2015-2016
- 250 brandweerdiensten geherorganiseerd in 34 hulpverleningszones:
 - 20 in Vlaanderen
 - 14 in Wallonië
- In Brussel is er een pararegionale instelling
 - > beperkte impact voor de gemeenten
- Boekhoudkundige impact op de gemeenten (brandweer)

HERVORMING BRANDWEERZONES:

VAN 250 BRANDWEERDIENSTEN NAAR 34 HULPVERLENINGSZONES

Boekhoudkundige impact op de gemeenten

Vóór hervorming

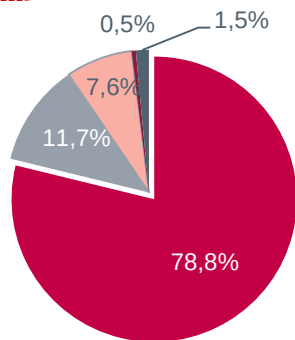
Uitgaven	Inkomsten
• Personeel • Werking • Overdrachten • Schuld	• Prestaties • Overdrachten • Schuld

Na hervorming

Uitgaven	Inkomsten
• Overdrachten = Dotatie aan de hulpverleningszone	

550 miljoen EUR

- Gemeentetoelagen
- Federale basistoelage
- Federale bijkomende toelagen
- Provinciale toelage
- Andere ontvangsten uit overdrachten

Aandeel federaal - gemeentelijk = 20 % - 80 %

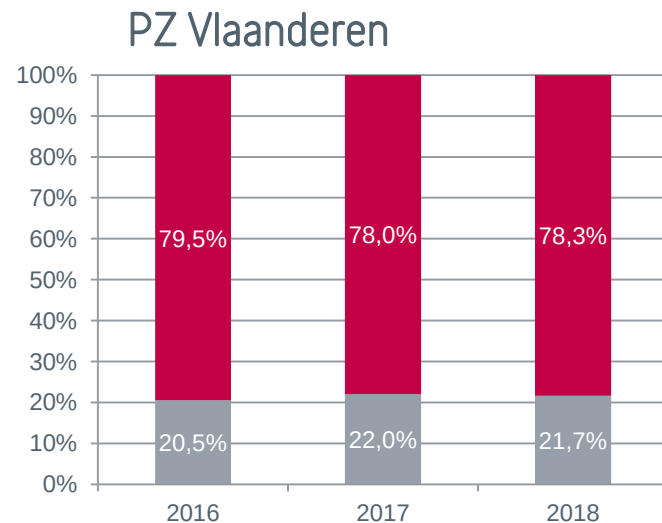
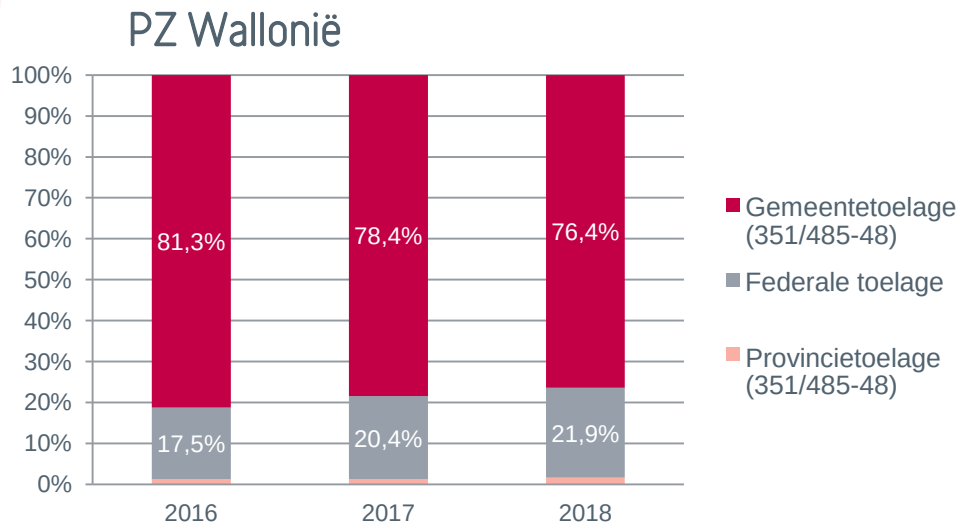
Doel hervorming = 50 %-50 %

HERVORMING BRANDWEERZONES: VAN 250 BRANDWEERDIENSTEN NAAR 34 HULPVERLENINGSZONES

Financieringsbronnen HVZ – opsplitsing per bestuursniveau

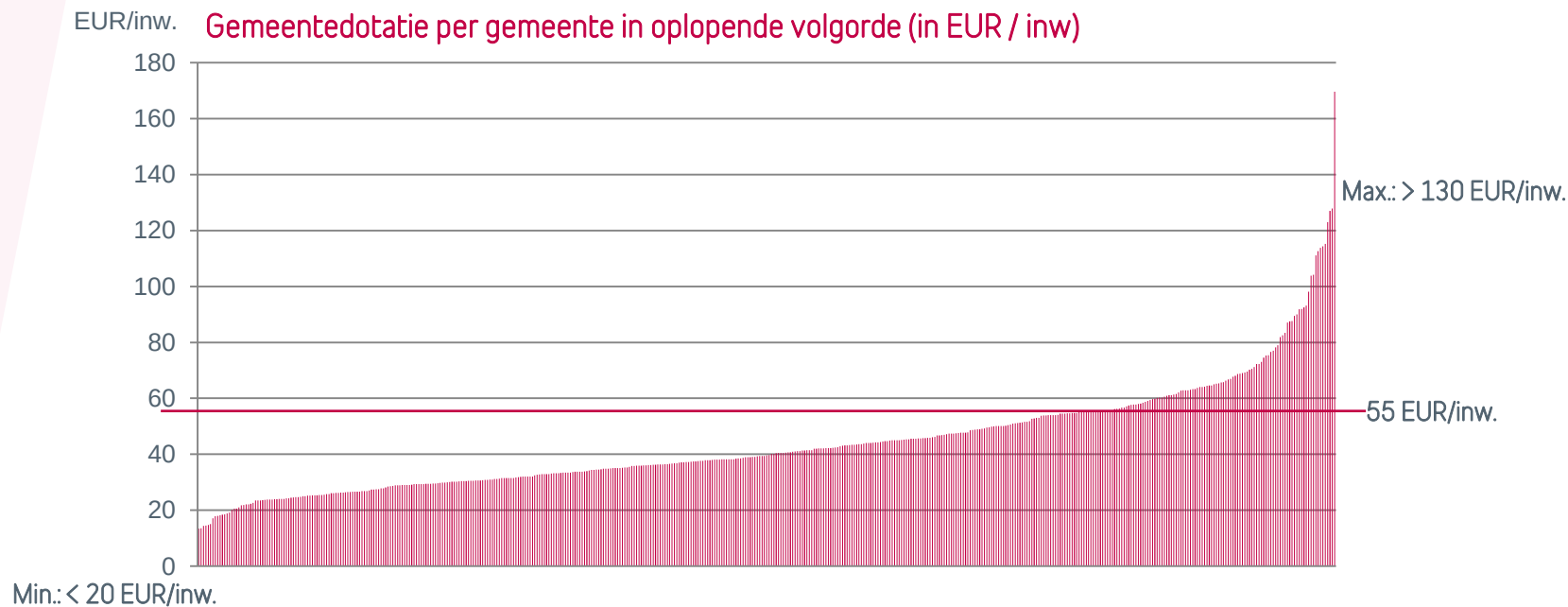
- Het aandeel van de federale financiering stijgt, maar 50/50 is nog veraf
- Tussenkost provincies in Wallonië

HERVORMING BRANDWEER: LOKALE FINANCIERING?

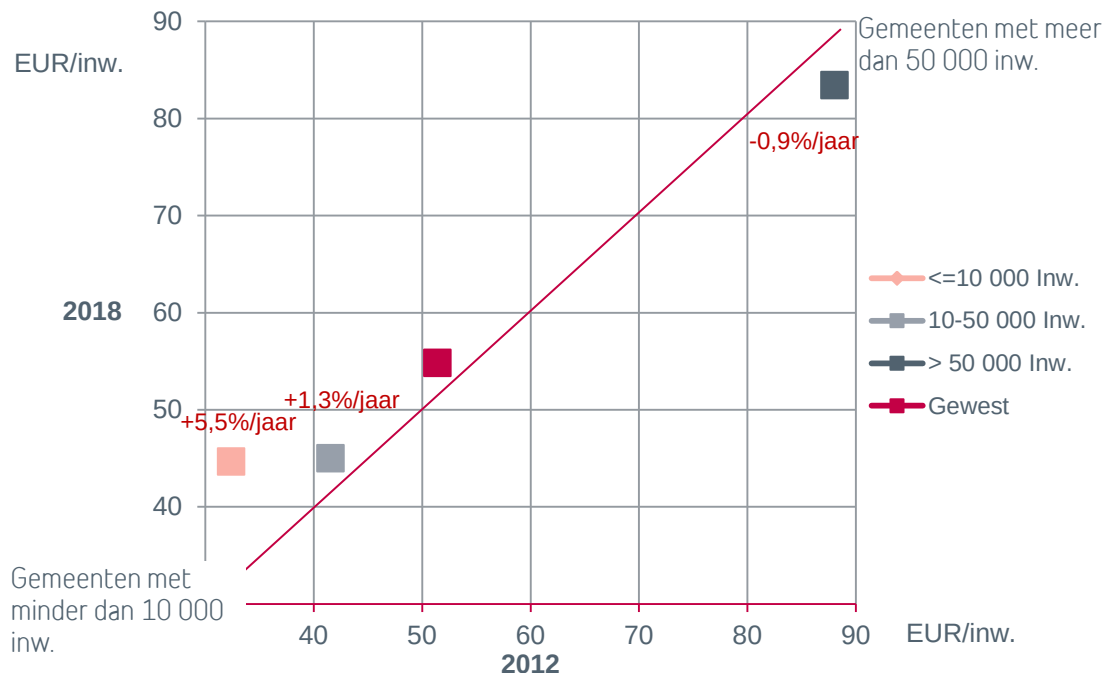
Grote verschillen van gemeente tot gemeente (Vlaanderen en Wallonië)

HERVORMING BRANDWEER: LOKALE FINANCIERING?

Maar tendens om toelagen te harmoniseren (criterium van toelage is het bevolkingsaantal)

VERHOOGDEN DE GEMEENTEN
DE BELASTINGEN?

VERHOOGDEN DE GEMEENTEN DE BELASTINGEN?

Kerncijfers en context

- +/- 50% exploitatie-ontvangsten
- Bijna 9 miljard EUR (of 785 EUR per inwoner)
- 2 grote belastingcategorieën:

Aanvullende belastingen (APB/OVH)

- 80% van de fiscale ontvangsten
- Enige aanpassingsvariabele = aanslagvoet
- Inkohiering door federale staat of het gewest
- Belastingbasis bepaald door federale staat of het gewest

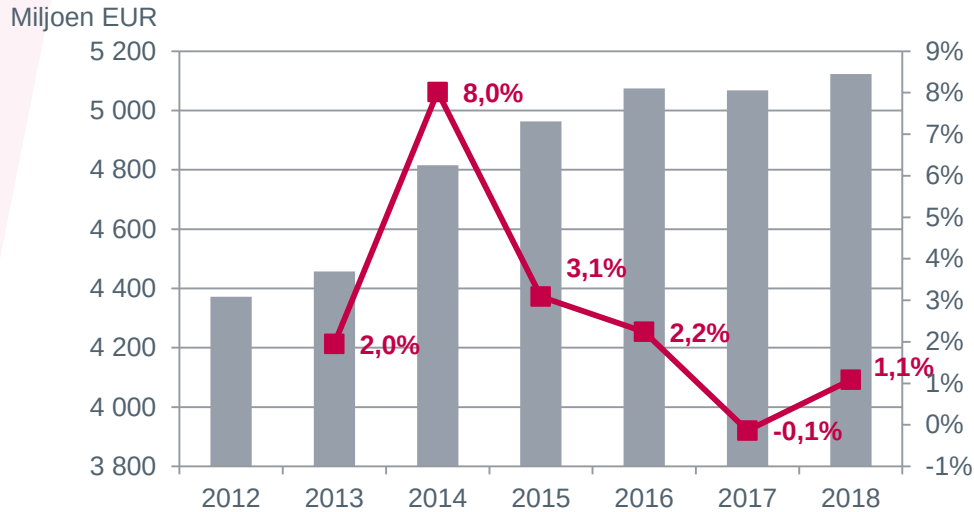
Lokale belastingen

- 20% van de fiscale ontvangsten
- Rechtstreeks geïnd door de gemeente
- Meer dan 100 verschillende belastingen (huisvuil, evenementen, parkeren, 2de verblijf)

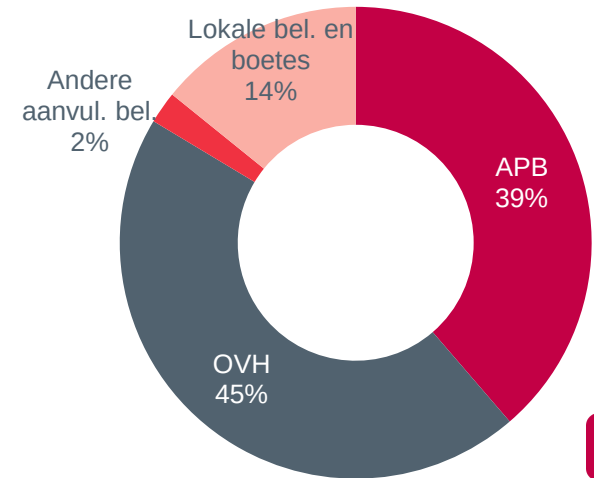

VERHOOGDEN DE GEMEENTEN DE BELASTINGEN? Vlaamse gemeenten → globale evolutie

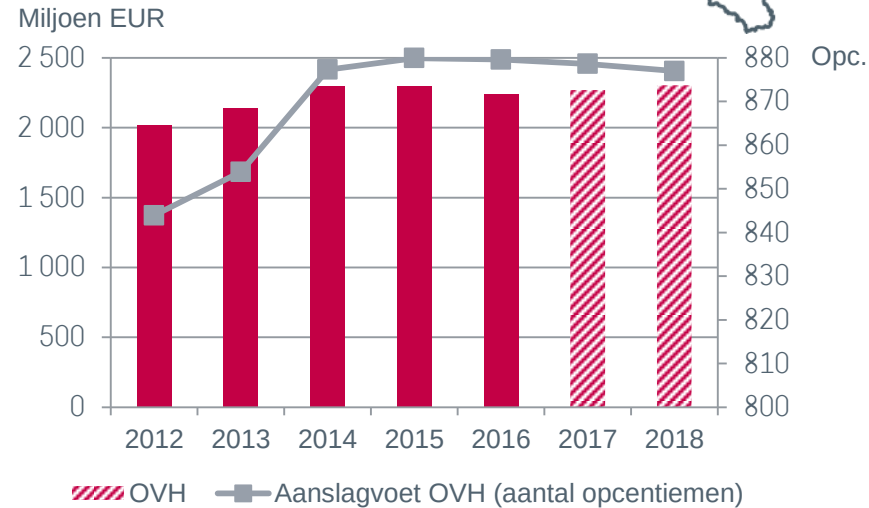
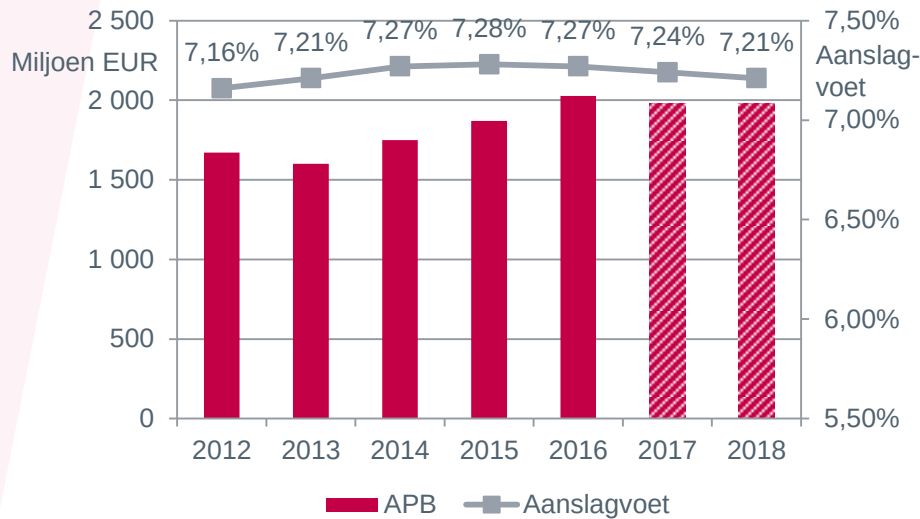
Budget 2018
5,1 miljard EUR
52,4% van de
exploitatie-
ontvangsten

VERHOOGDEN DE GEMEENTEN DE BELASTINGEN?

Vlaamse gemeenten → aanvullende belastingen

- Aanslagvoet zeer stabiel sinds 5 jaar / geen verhoging verwacht om de impact van de taxshift te compenseren
- Belangrijke volatiliteit in het inkohieringsritme APB (vertraging in 2013 gecompenseerd in 2015)

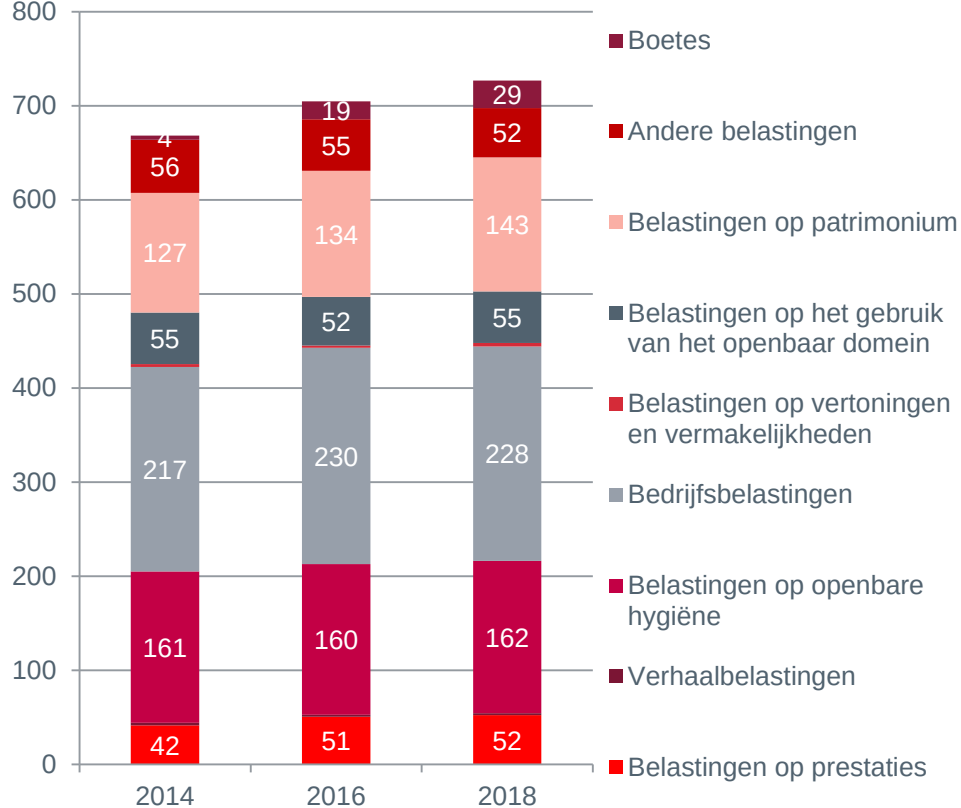

VERHOOGDEN DE GEMEENTEN DE BELASTINGEN?

Vlaamse gemeenten → lokale belastingen

Miljoen EUR

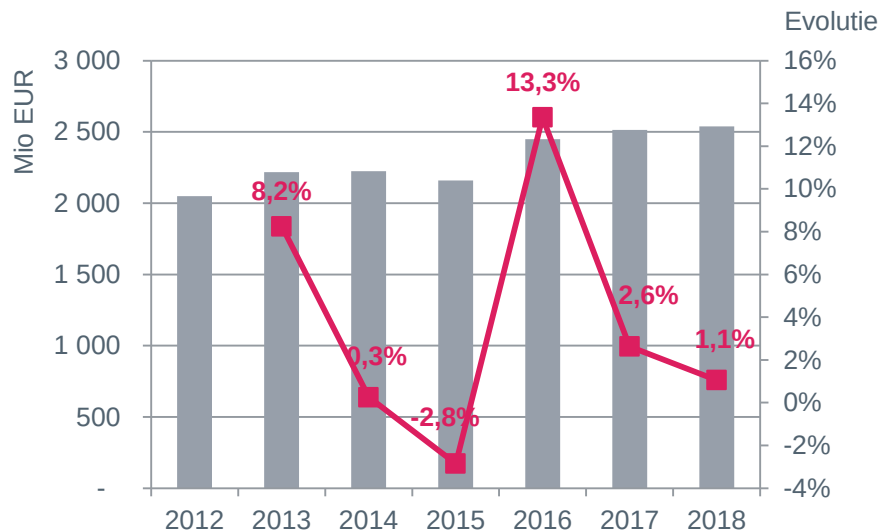
- **Voornaamste belastingen (2018):**
 - verhoogd
 - Patrimonium +3,2 %
 - Bedrijfsbel. +1,7%
 - Boetes +9,4%

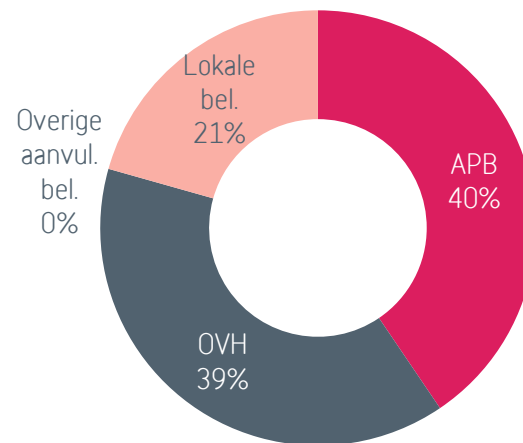

VERHOOGDEN DE GEMEENTEN DE BELASTINGEN?

Waalse gemeenten

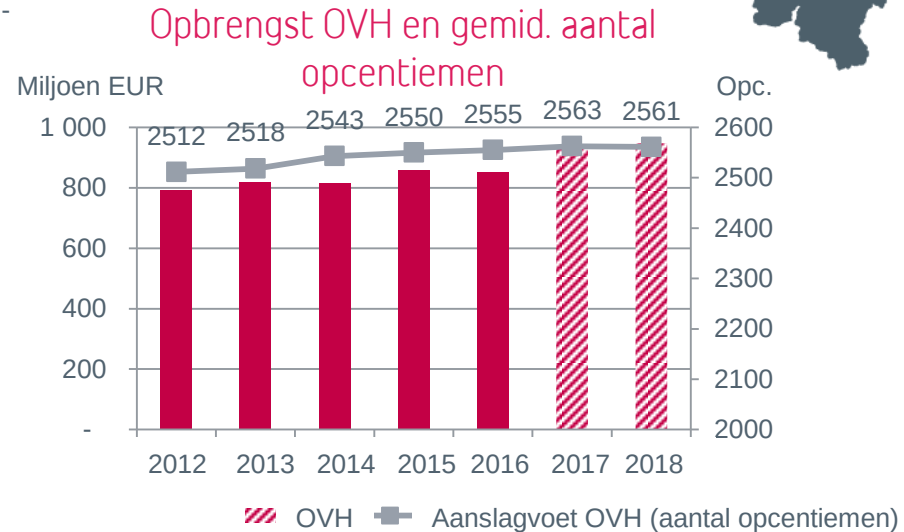
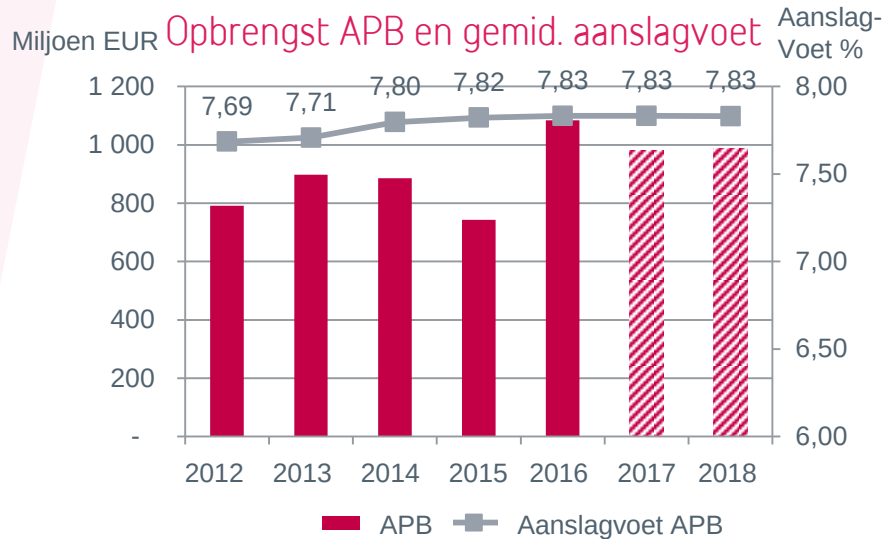
Budget 2018
2,5 miljard EUR
48% vd gewone
ontvangsten

VERHOOGDEN DE GEMEENTEN DE BELASTINGEN?

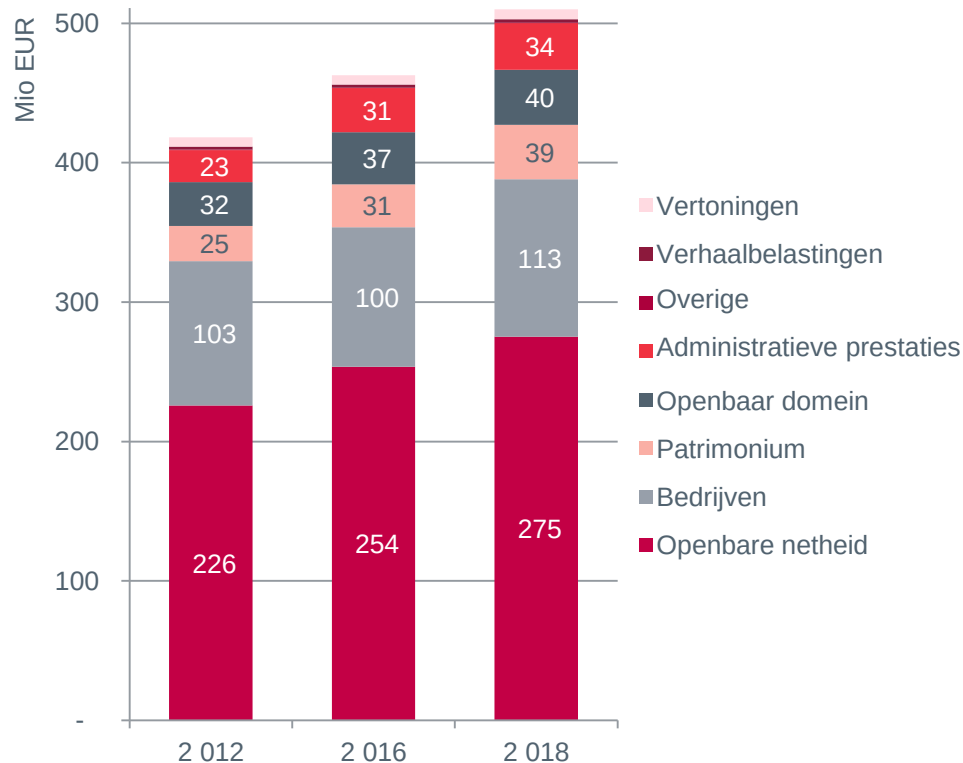
Waalse gemeenten → aanvullende belastingen

- Aanslagvoet zeer stabiel sinds 5 jaar / lichte stijging aan het begin van de legislatuur (2013-2014)
- Belangrijke volatiliteit in het inkohieringsritme APB (vertraging in 2015 gecompenseerd in 2016)

VERHOOGDEN DE GEMEENTEN DE BELASTINGEN? Waalse gemeenten → lokale belastingen

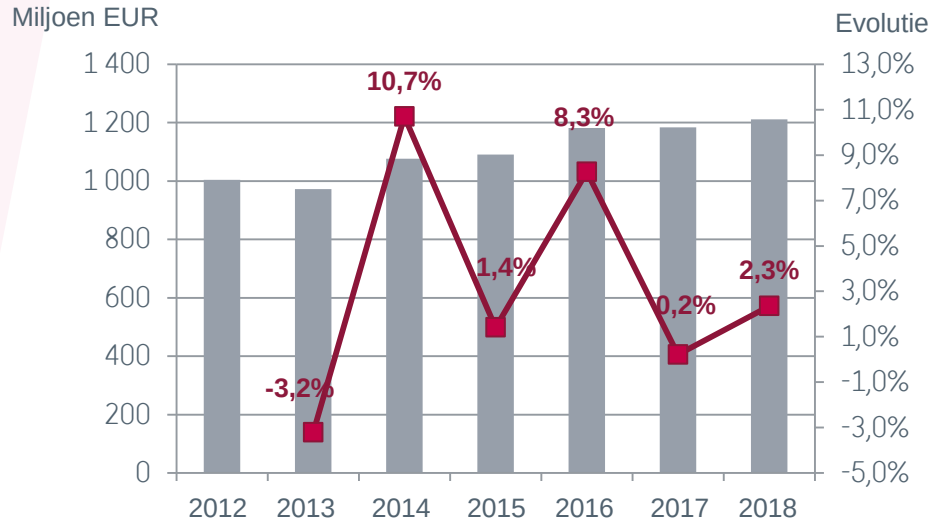
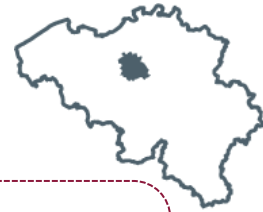

• Voornaamste belastingen:

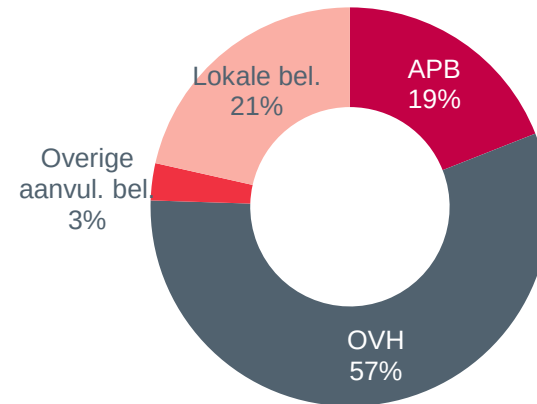
- verhoogd
 - Huisvuilbelasting (+3%/jaar)
 - Parking (+4,1%/jaar)
 - Leegstand (+8%/jaar)
- Verlaagd
 - Drijfkracht

VERHOOGDEN DE GEMEENTEN DE BELASTINGEN? Brusselse gemeenten → Globale evolutie

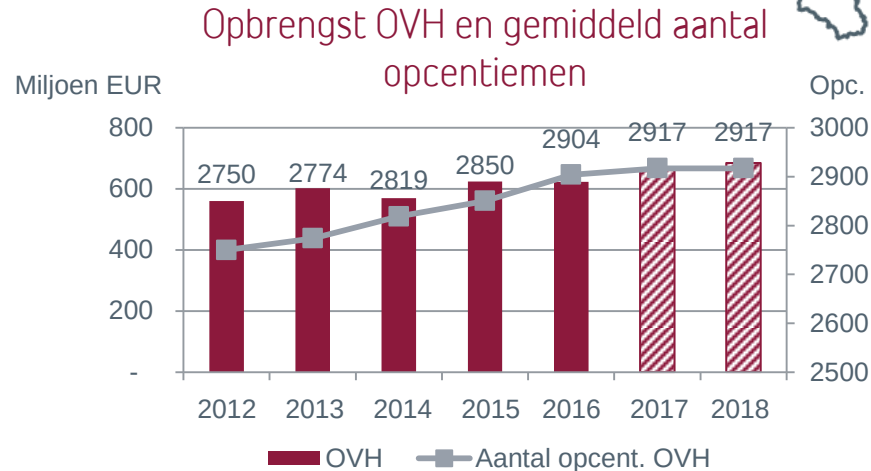
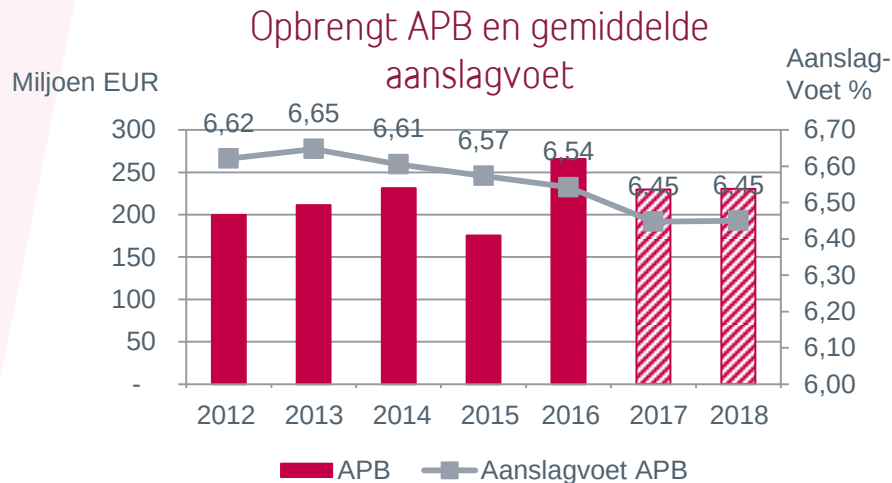

- **Budget 2018**
 - 1,2 miljard EUR
 - 52,7% van de gewone ontvangsten

VERHOOGDEN DE GEMEENTEN DE BELASTINGEN? Brusselse gemeenten → aanvullende belastingen

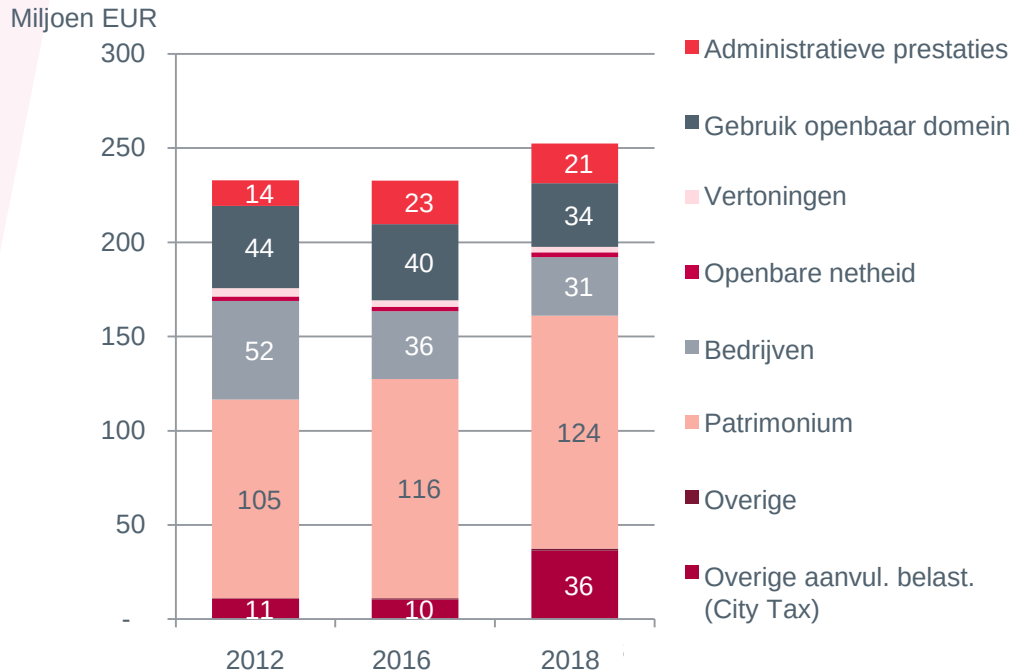

- Verlaging van de aanslagvoet APB / gecompenseerd door een verhoging van het aantal opcentiemen OVH
- Belangrijke volatiliteit in het inkohieringsritme APB (vertraging in 2015 gecompenseerd in 2016) – idem Wallonië

VERHOOGDEN DE GEMEENTEN DE BELASTINGEN?

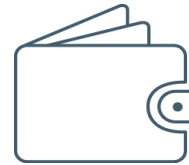
Brusselse gemeenten → lokale belastingen

Voornaamste belastingen:

- Verhoogd
 - Overige aanvullende belastingen (« city tax »)
 - Patrimonium (kantooropp.)
 - Afgifte administr. stukken (+7,4%/jaar)
- Verlaagd
 - Gebruik openbaar domein (parking)
 - Bedrijfsbelastingen (toeristenbelasting)

HEBBEN DE GEMEENTEN DOOR DE
HISTORISCH LAGE RENTEVOETEN MEER
INVESTERINGEN KUNNEN AANGAAN?

HEBBEN DE GEMEENTEN DOOR DE HISTORISCH LAGE RENTEVOETEN MEER INVESTERINGEN KUNNEN AANGAAN?

Kerncijfers / goed om te weten:

- Lokale besturen: +/- 35% van de totale overheidsinvesteringen
- Groot verschil tussen budgetvooruitzichten en de effectieve realisatie (realisatiegraad tussen 50% en 60%)
- Voornaamste investeringsdomeinen : wegen, stedenbouw, wonen, algemeen bestuur, onderwijs, sport & cultuur
- Traditioneel zien we een “cyclisch” effect

Context

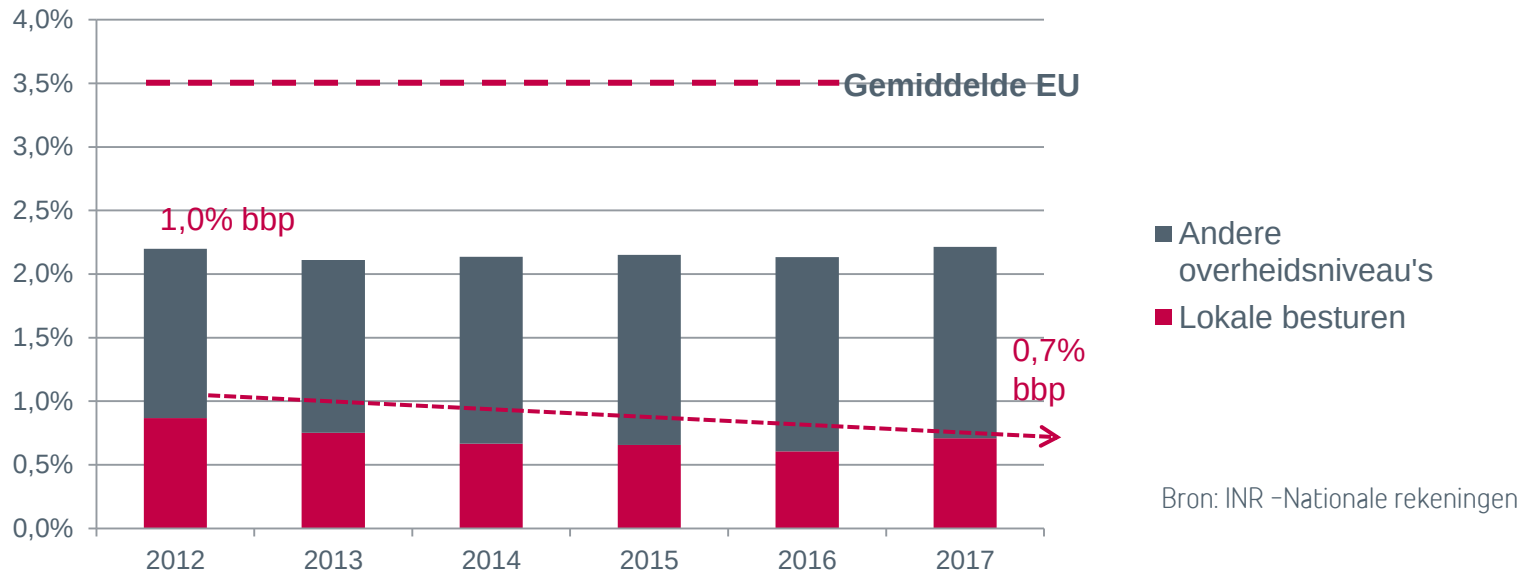
- ‘+’ : historisch lage LT-rentevoeten
- ‘-’ : Evenwichtsvereisten en budgettaire onzekerheid

HEBBEN DE GEMEENTEN DOOR DE HISTORISCH LAGE RENTEVOETEN MEER INVESTERINGEN KUNNEN AANGAAN?

Evolutie van de overheidsinvesteringen tov het bbp (2012-2017)

- Afname belang lokale besturen : 2017 = 80% van niveau van 2012
- Versterkt de onderinvestering van de Belgische overheid (2,3% vh bbp tov +/-3% in EU)

➔ Regionale dynamiek?

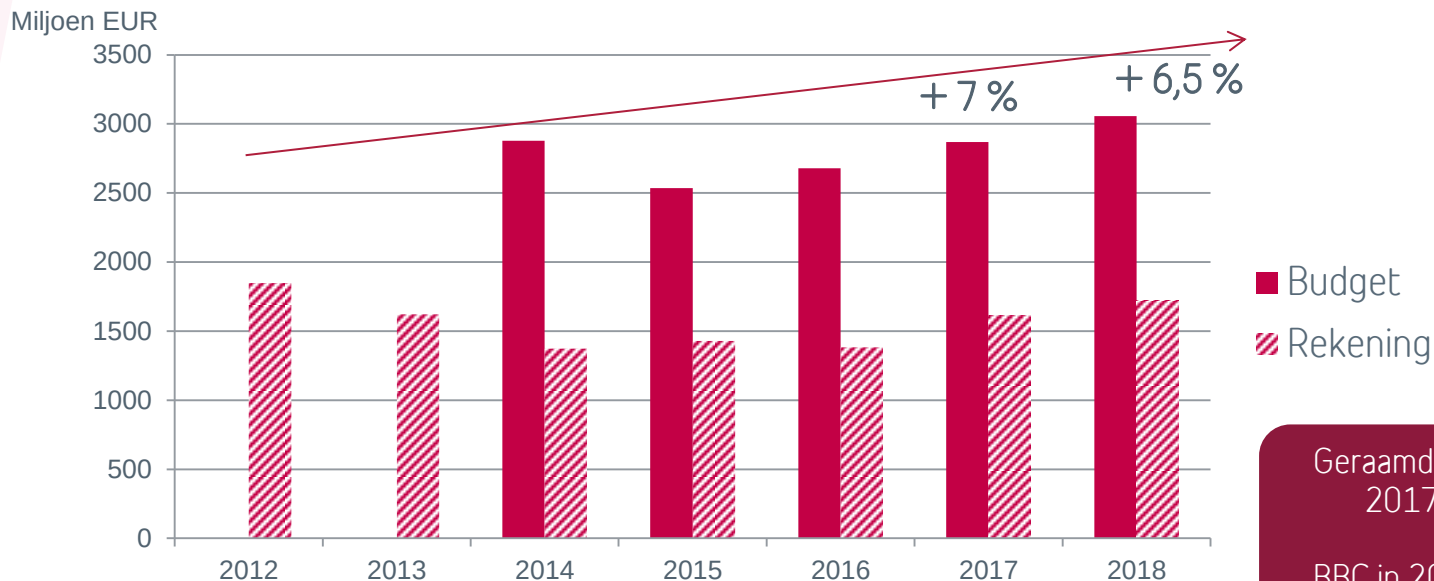

HEBBEN DE GEMEENTEN DOOR DE HISTORISCH LAGE RENTEVOETEN MEER INVESTERINGEN KUNNEN AANGAAN?

Vlaamse gemeenten - Evolutie 2012-2018 (rekening/budget)

Geraamde realisatiegraad
2017-2018 :56%

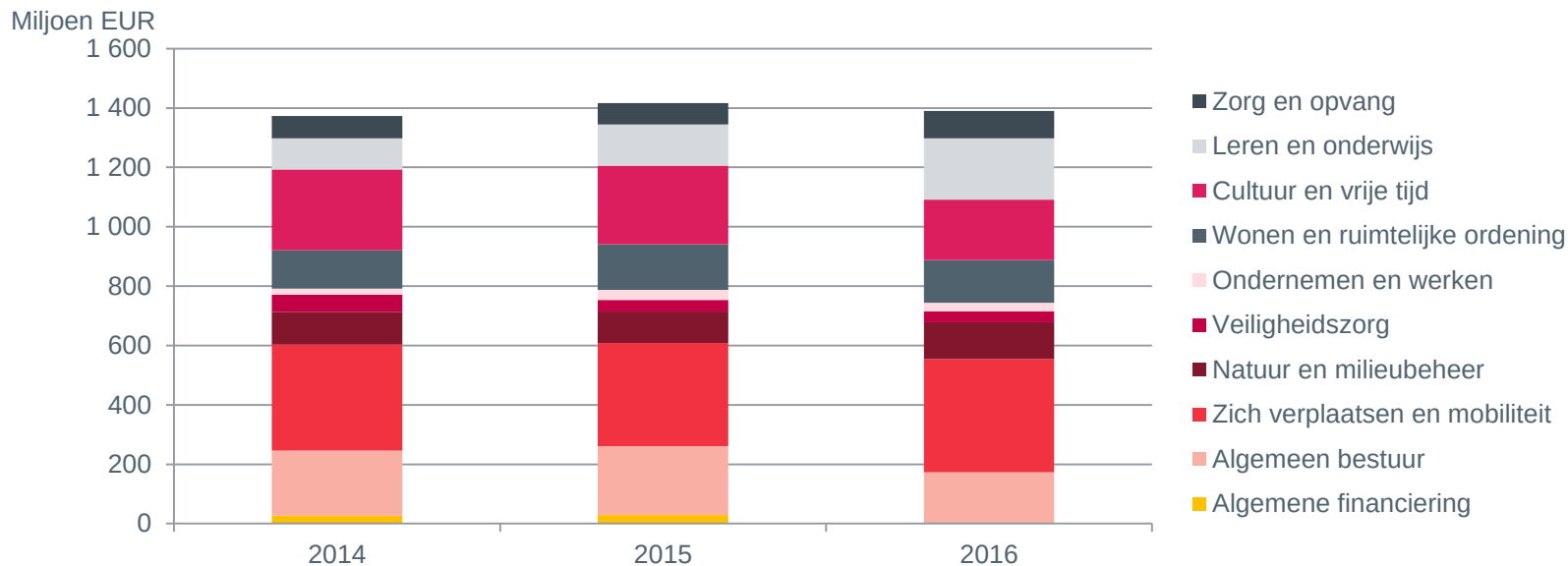
BBC in 2014: overramping,
projecten gespreid
in de tijd, over volgende jaren
Bedragen zonder FVA

HEBBEN DE GEMEENTEN DOOR DE HISTORISCH LAGE RENTEVOETEN MEER INVESTERINGEN KUNNEN AANGAAN?

Vlaamse gemeenten - Evolutie per beleidsdomein

Grootste aandeel van investeringen in wegen, cultuur en onderwijs

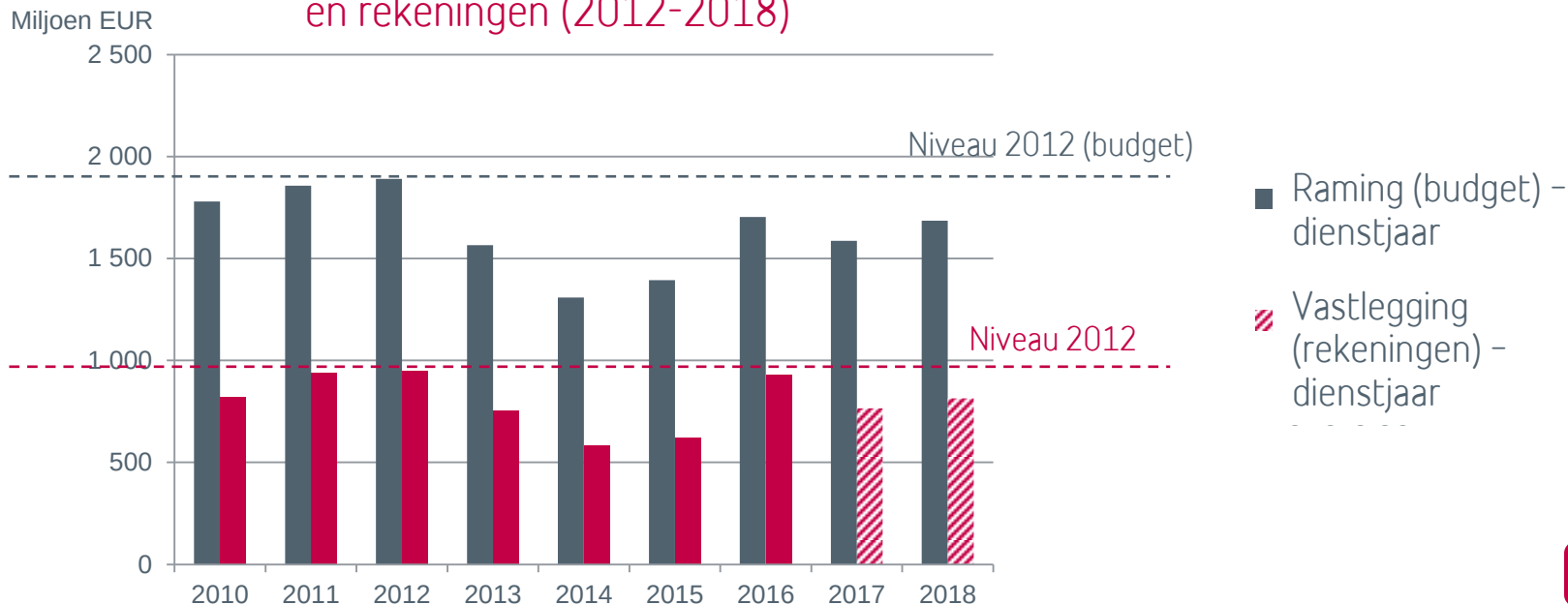

HEBBEN DE GEMEENTEN DOOR DE HISTORISCH LAGE RENTEVOETEN MEER INVESTERINGEN KUNNEN AANGAAN?

Waalse gemeenten

Evolutie van de investeringen volgens budget en rekeningen (2012-2018)

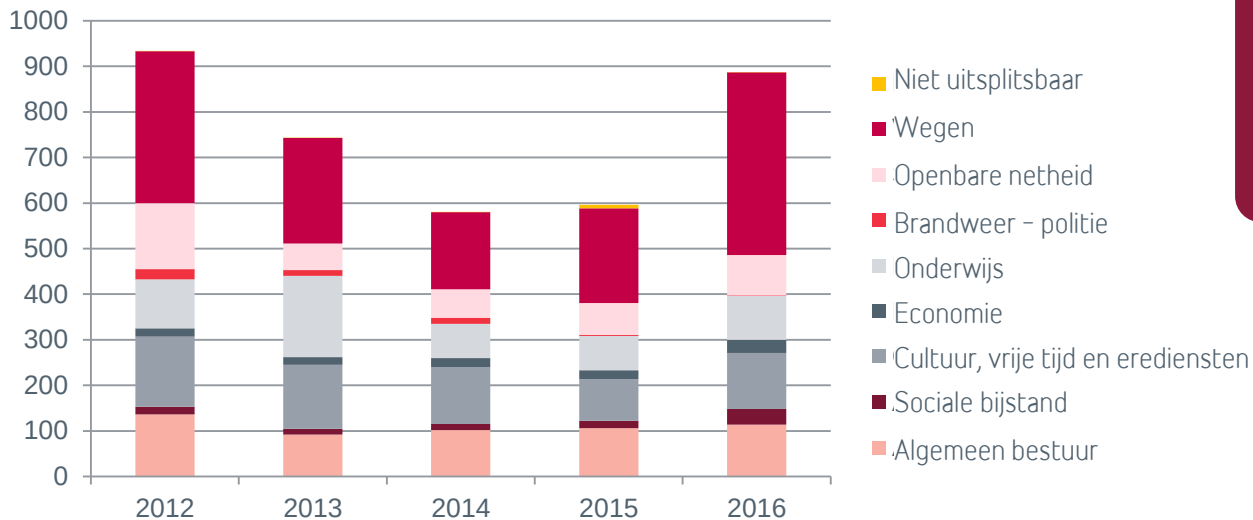
HEBBEN DE GEMEENTEN DOOR DE HISTORISCH LAGE RENTEVOETEN MEER INVESTERINGEN KUNNEN AANGAAN?

Waalse gemeenten

Evolutie van de investeringen per functie
(rekeningen 2012-2016)

Miljoen EUR

Grootste aandeel van investeringen in wegen maar verschilt sterk van jaar tot jaar

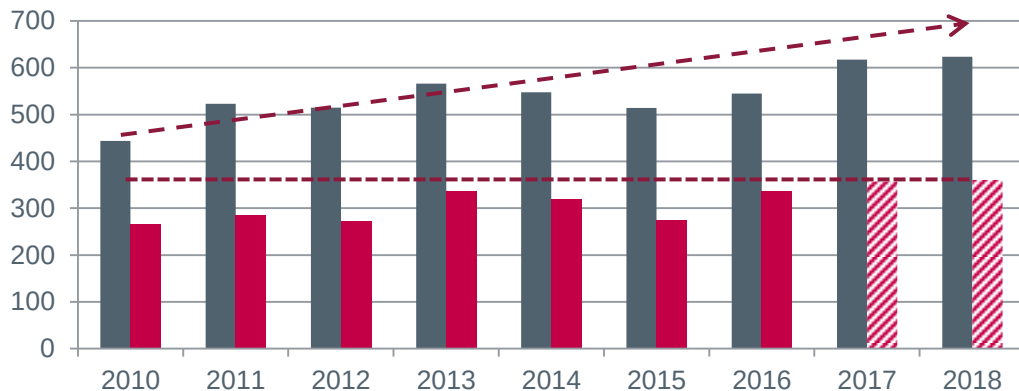
HEBBEN DE GEMEENTEN DOOR DE HISTORISCH LAGE RENTEVOETEN MEER INVESTERINGEN KUNNEN AANGAAN?

Brusselse gemeenten

Evolutie van de investeringen volgens budget en rekeningen (2012-2018)

Miljoen EUR

Door de demografische groei namen de gemeentelijke investeringen permanent toe

■ Raming (budget) - boekjaar
▨ Vastlegging (rekeningen) - boekjaar

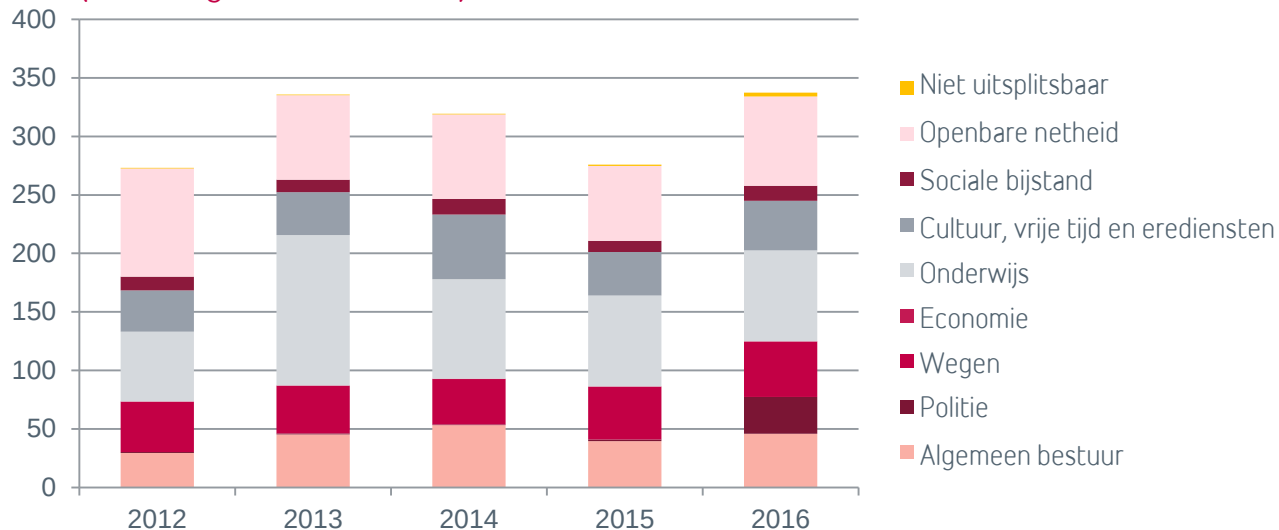
HEBBEN DE GEMEENTEN DOOR DE HISTORISCH LAGE RENTEVOETEN MEER INVESTERINGEN KUNNEN AANGAAN?

Brusselse gemeenten

Evolutie van de investeringen per functie (rekeningen 2012-2016)

Miljoen EUR

Overzicht voor
investeringen in
onderwijs
(demografische groei)
en openbare netheid

HOE ZIT HET MET HET BUDGETTAIRE
EVENWICHT EN DE SCHULDBEHEERSING?

HOE ZIT HET MET HET BUDGETTAIRE EVENWICHT EN DE SCHULDBEHEERSING?

Verschillend boekhoudkundig kader:

- Gemeentelijke boekhouding → verschilt naargelang het gewest
 - NGB in Wallonië en Brussel
 - BBC in Vlaanderen
- Europees systeem van de rekeningen → ESR-normen

Evenwichtscriteria verschillen +
specifieke regels opgelegd door
regionale overheid

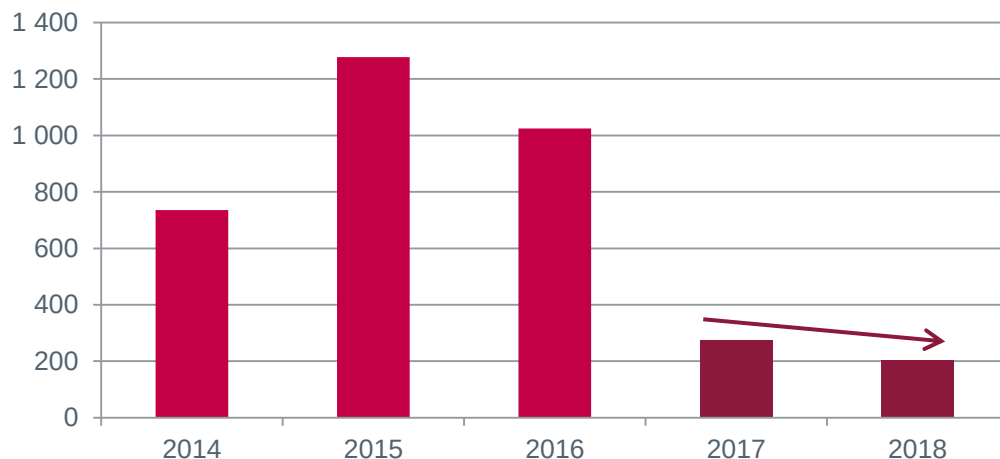
FINANCIEEL EVENWICHT MET DE AUTOFINANCIERINGSMARGE AFM -GEMEENTEN (BBC)

Aan evenwichtscriteria voldaan

- Jaarlijks: resultaat op kasbasis ≥ 0
- Structureel evenwicht op einde meerjarenplan: AFM ≥ 0 reeds bereikt in 2015

Miljoen EUR

AFM als financiële buffer om schokken op te vangen

2018	Miljoen EUR	(EUR/inw.)	Evolutie 2017-2018
AFM	205	36	-24,8%

AFM = buffer van 2% van de exploitatie-ontvangsten in budget, $> 10\%$ in de rekening

Exploitatie levert groter financieel draagvlak dan nodig voor huidige netto periodieke leningsuitgaven

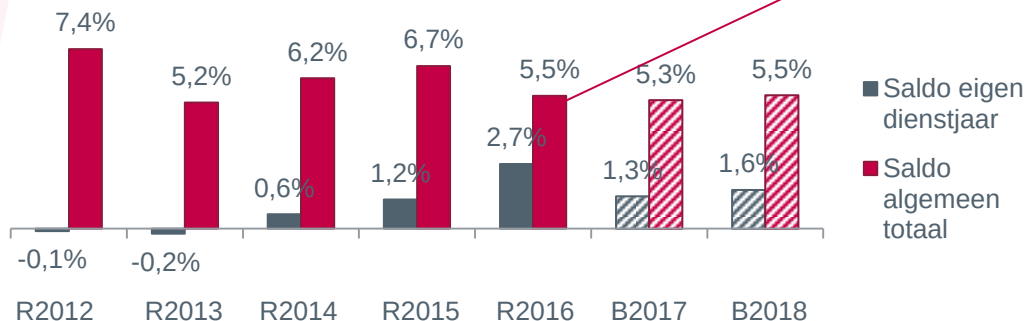
HOE ZIT HET MET HET BUDGETTAIRE EVENWICHT EN DE SCHULDBEHEERSING?

Waalse gemeenten

Saldi in % van de gewone ontvangsten

Impact
inhaalbeweging APB

Het saldo van het eigen dienstjaar budget 2018 verbetert (+/-85 miljoen EUR)

Maar kent gunstig effect van:

- speciaal ontvangstenkrediet (+/- 30 mio EUR)
- Responsabiliseringsbijdrage « pensioenen » - vorige dj. (45 mio EUR)

Aantal gemeenten met een tekort in het budget (eigen dj.)	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Gemeenten met een tekort	88	96	36	5	2	1	0

Sinds 2014 is een evenwicht verplicht voor het eigen dienstjaar

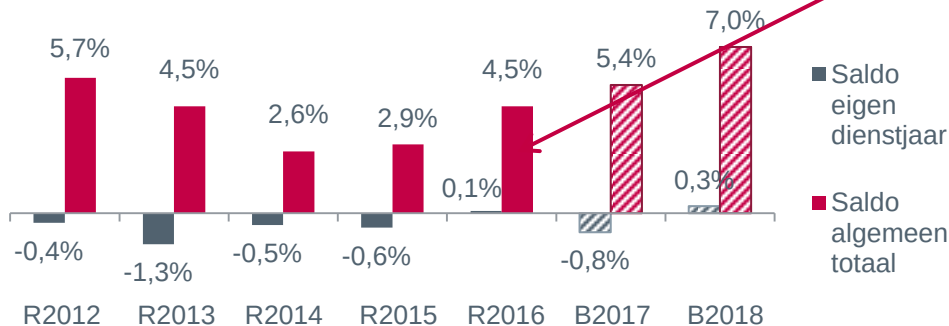

HOE ZIT HET MET HET BUDGETTAIRE EVENWICHT EN DE SCHULDBEHEERSING?

Brusselse gemeenten

Saldi in % van de gewone ontvangsten

Het saldo van het eigen dienstjaar gaat er op vooruit (+6,2 miljoen EUR). Minder gemeenten met een tekort.

Het saldo algemeen is positief. Geen enkele gemeente met een tekort op het budget 2018.

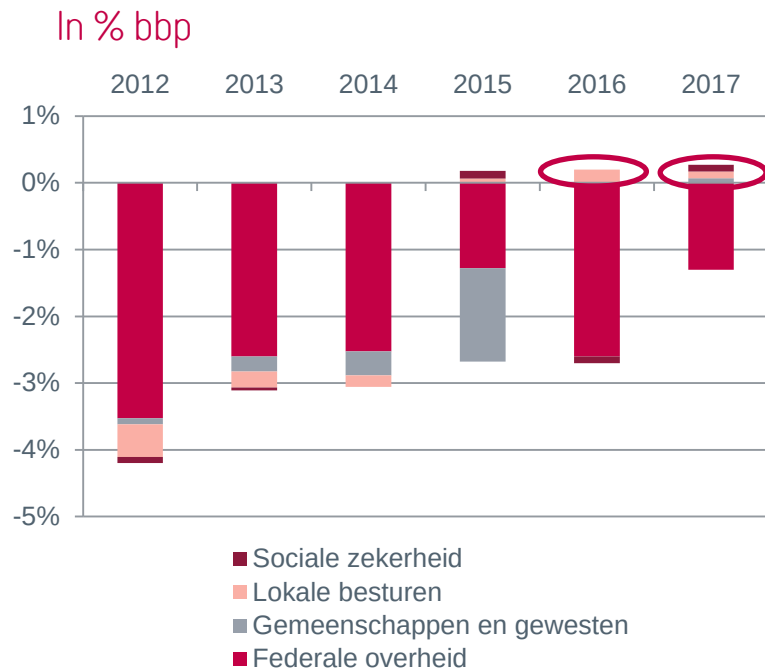
Aantal gemeenten met een tekort in het budget (eigen dj.)	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Gemeenten met een tekort	8	11	10	10	5	7	5

In mio EUR	2017	2018
Saldo eigen dj.	-17,4	+6,2
Saldo alg. totaal	130,0	176,2

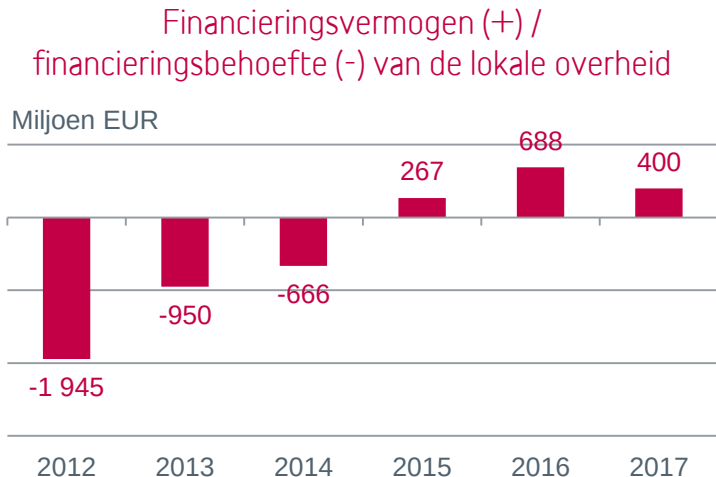

HOE ZIT HET MET HET BUDGETTAIRE EVENWICHT EN DE SCHULDBEHEERSING?

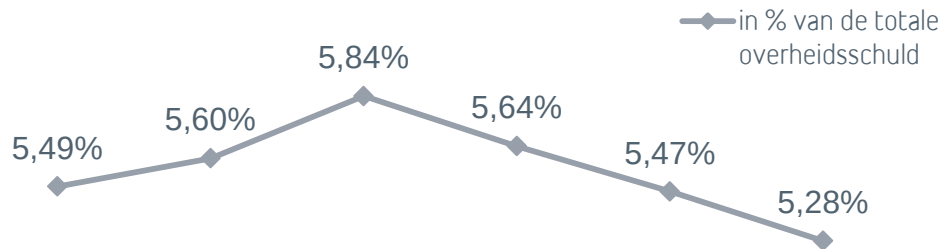

De lokale besturen dragen positief bij tot het begrotingstraject (EU)

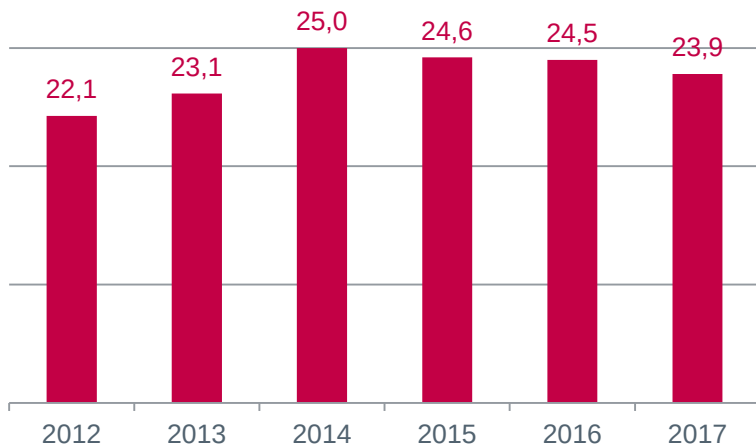

HOE ZIT HET MET HET BUDGETTAIRE EVENWICHT EN DE SCHULDBEHEERSING?

Schuld van de lokale sector (in miljard EUR)

De schuld van de lokale sector daalt in
relatieve termen
(5,3% van de totale overheidsschuld)
en in absolute waarde
(< 24 miljard EUR)

BELANGRIJKSTE FINANCIËLE UITDAGINGEN (2019-2024)?

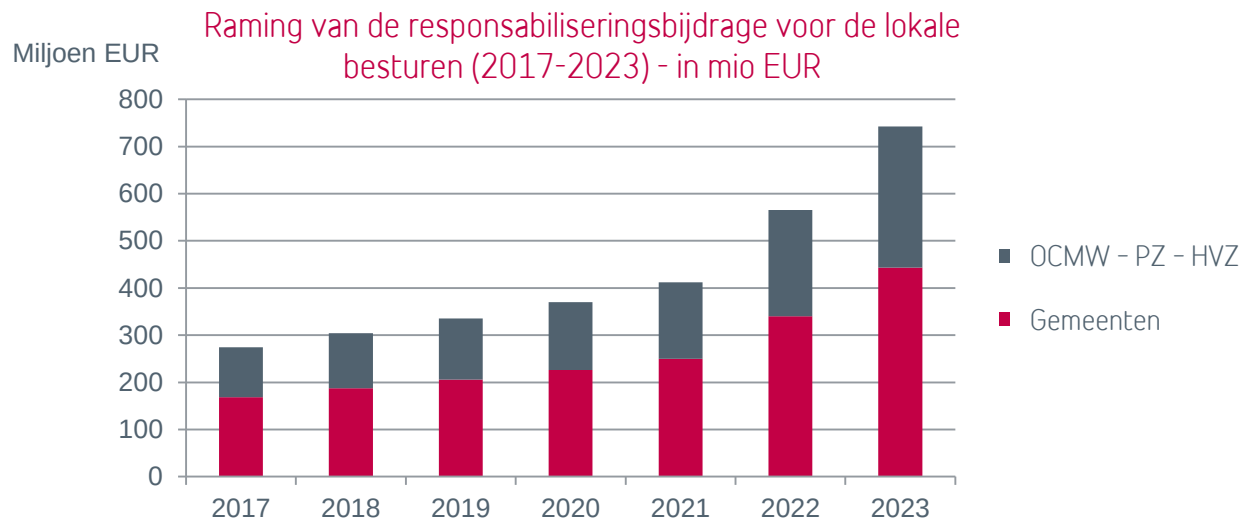
4 financiële uitdagingen die op de gemeenten afkomen

1. De verwachte groei van de pensioenlasten van het vastbenoemd personeel
2. De demografische evolutie (de vergrijzing in het algemeen en de bevolkingsgroei in de grote steden) en de sociale cohesie
3. De impact van de Tax-shift
4. De investeringscapaciteit in het kader van het stabiliteitspact (ESR-normen)

BELANGRIJKSTE FINANCIËLE UITDAGINGEN

Exponentiële groei van de pensioenlasten (responsabiliseringsbijdrage)
(pensioenfondsen uitsluitend opgebouwd door lokale besturen)

Bron: op basis van de vooruitzichten van de Federale Pensioendienst

NIEUWE SITE « VERKIEZINGEN »

belfius.be/studies

Een gemeente besturen anno 2018

In aanloop van de lokale verkiezingen 2018 zoomen we in op de financiën van de lokale besturen (gemeentes, provincies, OCMW's, politiezones en hulpverleningszones). Hoe staat het daarmee? Merkten we belangrijke evoluties tijdens de voorbije legislatuur? En wat zijn de financiële uitdagingen? We houden de vinger aan pols.

Studie Lokale Financien 2018

Zetten de trends zich voort? Kunnen de lokale besturen de uitgaven onder controle houden? En is er voldoende investeringscapaciteit? We kijken terug op de afgelopen 6 jaar legislatuur, analyseren de budgetten voor 2018 en kijken naar de macro-economische situatie van de lokale besturen.

[Meer info >](#)

GIDS
«HOE WERKT EEN
GEMEENTE»

belfius.be/studies

Hoe werkt een gemeente?

Hoe werkt een gemeente nu precies? En vooral: hoe zitten de gemeentefinanciën in elkaar? Onze gids 'Hoe werkt een gemeente?' legt het u haarfijn uit. Bent u kandidaat bij de lokale verkiezingen in oktober 2018, dan hebt u hiermee absoluut een stap voor op uw medekandidaten. De gemeentewerking kent immers geen geheimen meer na het lezen van deze fiches.

[Download de gids voor Vlaanderen](#) ▼

[Download de gids voor Brussel](#) ▼

Of bekijk de aparte **fiches**.

TYPOLOGIE VAN DE GEMEENTEN 2018

belfius.be/studies

Een unieke tool die de 589 Belgische gemeenten binnen hun regio met elkaar vergelijkt en de uitdagingen van elk type gemeente in kaart brengt. Hét referentiekader voor de analyse en vergelijking van de gemeenten en bijvoorbeeld hun financiële cijfers. En dus een handige kijk op de types van gemeenten voor de huidige en nieuwe gemeentelijke verkozenen na de gemeenteraadsverkiezingen van 2018.

Grote lijnen uit de studie die in maart 2018 werd gepubliceerd.

+ Vlaanderen

+ Brussel

+ Wallonië

